

ПРОФЕСІЙНА ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ХІМІЇ

*Л.В. Волощук
м. Полтава, Україна*

Головною метою підготовки учителів у вищому педагогічному закладі є формування творчої, всебічно розвиненої особистості майбутнього спеціаліста з науковим світоглядом, з широким професійним кругозором особистості, яка постійно дбає про своє самовдосконалення, повністю відповідає вимогам, які ставить до неї сьогодення. Сучасна українська освіта за умов євроінтеграції вимагає фахівців нової формації з європейським чи світовим рівнем кваліфікації, творчих особистостей, вільних від закомплексованості та стереотипів мислення. Тому необхідно докорінно оновити технологію їх підготовки до самостійної педагогічної діяльності за нових соціально-економічних умов [2].

Вища освіта має забезпечувати фундаментальну наукову, професійну та практичну підготовку майбутніх учителів. Якість професійної підготовки педагогів забезпечується широким спектром засобів: оновленням змісту навчального процесу відповідно до останніх досягнень науки і практики, підвищенням науково-педагогічної кваліфікації вчителів, залученням їх до активної участі у науково-дослідній роботі тощо. Таким чином, важливим завданням вищої педагогічної освіти в Україні є підвищення професійної готовності педагогічних працівників [3].

Поняття "професійна підготовка" включає в себе "... сукупність загальних і спеціальних компетенцій, що забезпечують успішну роботу з певної спеціальності ..." [4]. Очевидно, що, якщо майбутні вчителі придбають необхідні навички ще у стінах вузу, вони зможуть впевненіше стати на шлях самостійного оволодіння педагогічною майстерністю.

Можна виділити і конкретизувати основні професійні компетенції учителя хімії в області позакласної роботи:

1. Здійснювати особистісну діагностику учня з метою виявлення його індивідуального досвіду, рівня підготовки з хімії, намірів, інтересів, перспектив в освоєнні освітньої програми з хімії.

2. Відбирати зміст навчального матеріалу з різних розділів хімії і конструювати зміст позаурочної роботи з різноманітної хімічної тематики.

3. Доносити зміст навчального матеріалу з хімії до учня на основі власного знання і розуміння найважливіших фактів, концепцій, принципів і теорій хімії за допомогою адекватних методів та технологій навчання.

4. Забезпечувати безпечне проведення шкільного хімічного експерименту з дотриманням правил техніки безпеки.

5. Контролювати успішність освоєння учнем окремих розділів додаткової освітньої програми з хімії, виявляти його досягнення і труднощі в її освоєнні.

6. Організувати та обладнати кабінет хімії, шкільну хімічну лабораторію із забезпеченням норм хімічної, пожежної, електричної та екологічної безпеки, правил зберігання та утилізації хімічних реактивів, зберігання обладнання та приладів.

7. Проводити екскурсії на хімічні підприємства, в лабораторії.

8. Організувати проектну дослідницьку та творчу діяльність школярів з хімії з використанням орієнтовних основ проектувальних дій.

9. Встановлювати взаємодію з колегами-викладачами та методистами з хімії за допомогою використання професійної термінології, що стосується змісту і методики навчання хімії.

10. Здійснювати професійну хімічну самоосвіту за рахунок пошуку інформації в галузі хімії в різних джерелах, її використання, оцінки достовірності та інтерпретації.

Реформування школи, а також поява нових засобів навчання, що дозволяють повному організувати навчальний процес, змінили підходи до підготовки майбутніх педагогів [5].

Сучасний випускник педагогічного вузу повинен бути готовий до роботи в школах різного типу і профілю, повинен вміти організувати навчання хімії за альтернативними програмами та учням на різних рівнях засвоєння. У таких умовах перед майбутнім вчителем хімії найбільш гостро постає необхідність вивчення матеріалу за різними джерелами. Для сучасного вчителя хімії готовність до самостійного набуття знань як однієї з найважливіших професійних якостей стає ще більш актуальною.

Таким чином, намічена в шкільній хімічній освіті тенденція ставить перед педагогічними вузами нові завдання. Зокрема, змінюються критерії та основи професійної майстерності вчителя хімії. Ці основи професійної майстерності можна визначити як синтез хімічних знань, умінь і навичок, необхідних для успішної роботи в школах різного типу; готовність до професійної самоосвіти, правильного розуміння цілей і завдань навчання хімії в основній загальноосвітній і профільній школах; володіння сучасними педагогічними технологіями навчання хімії в цих навчальних закладах; здатність ефективно здійснювати успішне навчання учнів хімії, їх виховання і розвиток в цьому процесі [3].

За період навчання студента в педагогічному вузі, як правило, не формується необхідний для вирішення завдань сучасної багатопрофільної школи рівень основ професійної майстерності вчителя хімії. Знання більшості випускників педвузів часто носять формальний характер, недостатньо професійно орієнтовані. У майбутніх учителів хімії не досягається необхідний рівень сформованості умінь і навичок у використанні наявних хімічних знань для обґрунтування логічної структури шкільного курсу хімії. Причини цього криються в основних суперечностях між тим, що і як вивчають студенти в педагогічному вузі і тим, що і як їм належить робити в майбутній професійній сфері [3].

Для успішної навчальної діяльності студентів особливо потрібно, щоб студент з першого курсу усвідомив важливість вивчення хімічних, педагогічних і психологічних дисциплін для майбутньої професійної діяльності вчителя хімії. Забезпечити різнопланову методичну підготовку майбутніх учителів, допомогти у виборі власного педагогічного стилю, прояві своєї індивідуальності у професійній діяльності.

У процесі навчання формувати у студента вміння швидко адаптуватися до виконання функцій вчителя в умовах постійно мінливих вимог і шкільних стандартів, поступово включати студента в педагогічну реальність. Важливо, щоб у незвичній ситуації педагог не виявився безпорадним, не втратив творчого підходу до організації навчального процесу, придбав вміння приймати обґрунтовані рішення, навчився сприймати нове, гнучко реагувати на постійні зміни в роботі школи [1].

Література

1. Васильєва П.Д. Професійно-методична підготовка вчителя хімії в вузі: синергетичний підхід: дис. ... докт. пед. наук. / П.Д. Васильєва. – СПб., 2003.
2. Іваха Т. С. Формування готовності студентів до організації позакласної роботи учнів як актуальна проблема середньої та вищої школи / Т.С. Іваха // Вища освіта України. – 2003. – № 2. – С. 99-102.
3. Іваха Т.С. Підготовка студентів до організації позакласної роботи з хімії: Автореф. дис. / Т.С. Іваха. – К., 2003. – 21 с.
4. Радянський енциклопедичний словник. – М. : "Радянська енциклопедія", 1987.
5. Чернобельська Г.М. Система методичної підготовки вчителя хімії в педвузі: дис. ... докт. пед. наук. / Г.М. Чернобельська. – М., 1989.